

Bilaga 4:9 till kommunstyrelsens protokoll den 19 februari 2003, § 16

PM 2003 RI (Dnr 326-3635/2002)

Betänkandet "Utjämning av LSS-kostnader" SOU 2002:103

Remiss från Finansdepartementet

Remisstid 28 februari 2003

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen översänds och åberopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Kommunerna är huvudman för den verksamhet som bedrivs enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Staden har erhållit en remiss, i vilken kommittén för nationell utjämning av LSS-kostnader redovisar sitt slutbetänkande. Sammanfattning redovisas i *bilaga*.

Kommitténs förslag omfattar all LSS-verksamhet för personkretsar 1, 2 och 3 dvs. alla insatser var för sig inklusive de första 20 timmarna av assistansersättningen.

Kommittén förordar genomsnittsmetoden som utjämningsmodell för kostnader av LSS-verksamhet. Metoden innebär att bidrag ges till kommuner som har högre beräknade kostnader per invånare än riksgenomsnittet och att de kommuner som har lägre beräknade kostnader per invånare betalar en avgift till systemet. Modellen omfattar samtliga kommuner i landet och stödjer de kommuner som har och utvecklar verksamhet.

Remisser

Ärendet har inom staden remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstförvaltningen samt Bromma, Enskede-Årsta och Vantörs stadsdelsnämnder. Samtliga stadsdelsnämnder avstod från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningen framför i ett gemensamt tjänsteutlåtande sammanfattningsvis följande.

Förvaltningarna (stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningen) anser att den utjämningsmodell för LSS-kostnader som kommittén föreslår i huvudsak är ett rättvist förslag till utjämning av kommunernas kostnader för LSS-verksamheten.

I valet av utjämningsmodell, genomsnittsutjämning eller bruttoutjämning, är det enligt förvaltningarna avgörande hur staten avser finansiera volym- och kostnadsökningar av LSS-verksamheten. Enligt betänkandet är statens kostnadsram oförändrad oavsett val av utjämningsmodell. Detta innebär att kommunerna får finansiera framtida kostnadsökningar genom att omprioritera annan verksamhet.

Förvaltningarna förordar, i avvaktan på att finansieringsfrågan ses över och ges en godtagbar lösning, bruttoutjämning som utjämningsmodell av kostnader för LSS-verksamheten. I den modellen blir de framtida volym- och kostnadsökningarna tydligare än i genomsnittsutjämning genom att det generella statsbidraget för annan kommunal

verksamhet minskar. Riksdagen får då ta ställning till om de ekonomiska konsekvenserna är rimliga för kommunerna. Förvaltningarna anser att bruttoutjämningsmodellen måste separeras från den övriga inkomst- och kostnadsutjämnningen för att undvika att annan kommunal verksamhet urholkas. Staten måste ta sitt kostnadsansvar för LSS-verksamheten vid volym- och kostnadsökningar. Det i sammanhanget väsentliga är att kommunerna ges acceptabla förutsättningar för sin LSS-verksamhet utan att tvingas prioritera mellan andra angelägna kommunala verksamheter.

Mina synpunkter

Jag delar stadsledningskontorets och socialtjänstförvaltningens inställning i frågan. Det är viktigt att staden följer detta utredningsarbete noga även om det är svårt att se att valet av olika modeller skulle innebära någon skillnad i kostnader för staden. Det är desto viktigare att följa hur framtida kostnads- och volymökningar ska finansieras – något som måste utredas vidare i ett nationellt perspektiv. Detta måste alltid ske när nationell lagstiftning och nationella beslut har en direkt inverkan på den kommunala ekonomin.

Frågan får dock inte överskugga stadens eget ansvar att ständigt utveckla och se över den verksamhet som bedrivs enligt LSS.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen översänds och återopas denna promemoria.

Stockholm den 12 februari 2003

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta
att som svar på remissen anför följande.

Kommunernas kostnader för verksamhet som regleras av rättighetslagstiftning har under de senaste åren ökat dramatiskt. Nu föreslår finansdepartementet att för att lösa kommunernas ekonomiska bekymmer som kommit till följd av lagar instiftade av riksdagen att ett utjämningsystem mellan kommunerna skall införas. Det enda rimliga borde vara att den politiska instans som beslutat om rättighetslagen också tar kostnaden för densamma.

Från Stockholms stads sida ställer vi oss negativa till det föreslagna systemet, utjämning av kostnader mellan kommuner löser inte på ett adekvat kostnadsutvecklingsproblemet och är inte – i någon form – en rimlig lösning. Kostnaderna för omsorgen om de funktionshindrade bör i sin helhet lyftas till staten för att följa de enskilda genom en nationell handikappeng. En sådan lösning skulle dels flytta betalningsansvaret till den instans som beslutat om stödet och dels ge den enskilde funktionshindrade större valfrihet.

De enskilda kommunerna har enligt kommunallagen rätt att ta ut skatt för att finansiera verksamhet inom den egna kommunen. Inte i andra kommuner. Redan i år betalar Stockholms stad drygt 4 miljarder till andra kommuner i Sverige via det interkommunala utjämningsystemet. 4 miljarder tas från Stockholm och pytsas ut till andra kommuner i landet. Om

riksdagsmajoriteten önskar omfördela resurser mellan olika delar av landet stå den det fritt att göra så med de medel som staten genom uttaget av världens högsta skatter får in.

ÄRENDET

Regeringen tillkallade den 21 december 2000 en parlamentarisk kommitté för att utreda hur en utjämning mellan kommunernas kostnader för LSS-verksamhet kan ske. Kommitténs förslag finns i form av ett slutbetänkande. Staden har erbjudits att lämna synpunkter på detta.

Sammanfattningen redovisas i bilaga.

REMISSER

Ärendet har inom staden remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstförvaltningen samt Bromma, Enskede-Årsta och Vantörs stadsdelsnämnder.

Samtliga stadsdelsnämnder avstod från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret och **socialtjänstförvaltningen** redovisar i ett gemensamt tjänsteutlåtande i huvudsak följande.

Bakgrund

Regeringen tillkallade den 21 december 2000 en parlamentarisk kommitté för att utreda hur en utjämning mellan kommunernas kostnader för LSS-verksamhet kan ske.

Kommittén fick följande utredningsuppdrag:

- ? Utreda två alternativa utjämningsmetoder. En nationell omfördelning mellan kommunerna och ett riktat statsbidrag, d.v.s. staten betalar ut medel till de kommuner som uppfyller vissa kriterier.
- ? Mot bakgrund av reglerna om sekretess överväga behovet av författningsändringar, som ger kommunerna möjlighet att lämna ut sådan information, som erfordras för de förslag som kommittén lämnar.
- ? Lämna förslag till hur påverkbarheten från enskilda kommuner ska kunna minskas eller elimineras.
- ? Lämna förslag till hur en god kvalitet ska säkerställas.
- ? Analysera hur köp av boendeplatser fungerar och vilka effekter och samband det har med utjämning av kostnader för LSS-verksamhet.
- ? Redovisa kostnadsberäkningar av förslaget samt förslag till finansiering och lagförslag.

Kommitténs förslag

Kommitténs utgångspunkt har varit att utjämningsystemet ska ge hög träffsäkerhet, hög utjämningsgrad och låg påverkbarhet. Vidare ska systemet motverka negativa incitament och det ska vara lätt att förstå systemets effekter. Kommittén framhåller vikten av att säkerställa den enskildes behov av integritet och sekretess.

Utgjämningssystem – varför behövs det och vilka krav kan ställas

Verksamhet enligt LSS är obligatorisk för landets kommuner. Skillnader i kostnader är av sådan omfattning att de bör utjämnas för att alla kommuner ska få likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt intentionerna i LSS. Kommittén vill med sitt förslag ge kommunerna incitament att driva och utveckla kommunernas LSS-verksamhet.

Kommitténs ambition är att stärka funktionshindrade personers möjligheter att erhålla det stöd de är berättigade till. Med förslaget till utjämningsystem undanröjs de svårigheter som idag finns för det fria valet av bosättningsort. Funktionshindrade personer ska inte av olika

strukturella och praktiska skäl vara hänvisade till vissa orter där LSS-verksamheten är bättre utbyggd.

Den viktigaste frågan är, enligt kommittén, hur ett utjämningsystem kan motverka negativa incitament. Negativa incitament kan t.ex. innebära att en kommun inte vill starta ny LSS-verksamhet, eftersom det kan befaras att inflyttning från andra kommuner medför ökade kostnader. Sådana hinder måste utjämningsystemet undanröja. Det är också viktigt att systemet kompenserar kommunerna för personer med stort omvårdnadsbehov.

Oönskade styreffekter mellan kommunerna elimineras genom en långtgående kompensation. Fördröjningseffekterna bör vara så små som möjligt för att undvika onödigt utdragen handläggning av den enskildes ansökan om insats.

Kommittén föreslår att samtliga insatser enligt LSS ska ingå i utjämnningen. Om endast vissa insatser skulle ge kompensation, finns det en uppenbar risk att kommunernas incitament minskar för att tillhandahålla andra typer av insatser som inte ger kompensation. Om endast dyra insatser är med i utjämningsystemet kan det få kostnadsdrivande effekter. Detta beror på att vissa insatser är utbytbara mot varandra, t.ex. personlig assistans enligt LSS med assistansersättning enligt LASS och bostad med särskild service. Eftersom personlig assistans med assistansersättning är billigare kan det ge ekonomiska incitament för kommunen att påverka den enskilde till att välja assistans istället för bostad med särskild service.

LSS och SoL

Utgjämningen föreslår omfatta personkretsarna 1, 2 och 3 enligt LSS. Kriterierna för vilka personer som ingår i personkrets 1 och 2 är mer avgränsade än de som gäller för personkrets 3. Personkrets 1 och 2 utgår från diagnoser, medan kriterierna för personkrets 3 utgår från den funktionshindrades behov av stöd.

LSS utgör ett komplement till socialtjänstlagen för personer med omfattande funktionshinder. En framställan om stöd och service av en person som tillhör personkretsen bör i första hand prövas enligt LSS – förutsatt att insatsen regleras i lagen – eftersom detta anses vara till fördel för personen. I andra hand ska ansökan prövas enligt socialtjänstlagen. En komplikation är att SoL-insatser ofta är billigare än motsvarande insatser enligt LSS, vilket kan få till följd att insatser i första hand ges enligt SoL.

Rättssäkerhet och integritet

Underlaget för utjämningsystemet måste baseras på någon form av individbaserat register. Det är, enligt utredningen, viktigt att ett kommande register tar hänsyn till den enskildes integritet och gällande sekretessbestämmelser. Det finns olika metoder för att personuppgifter på ett säkert sätt ska kunna överföras från den lokala nivån till ett nationellt register. Socialstyrelsen har redovisat en metod som innebär att personnummer krypteras redan på den lokala nivån innan uppgifterna lämnas.

Avtal med andra kommuner

Enskild verksamhet, som uppfyller bestämmelserna i 23 § LSS, har full frihet att etablera sig i vilken kommun som helst. En enskild kommun har därför svårt att påverka att en LSS-verksamhet etablerar sig i kommunen.

I november 2000 beslutade riksdagen att kommuner får träffa avtal om att i vissa fall bibehålla eller påta sig nytt kostnadsansvar för insatser enligt 9 § LSS för en enskild person som blivit folkbokförd i annan kommun. Om särskilda skäl föreligger får avtal enligt 17 a § LSS träffas med annan kommun eller enskild vårdgivare. Ändring i lagen har skett i syfte att underlätta för personer med funktionshinder att få tillgång till anpassade boendelösningar och särskild kompetens i omvårdnaden som små kommuner kan ha svårt att tillhandahålla. Möjligheten att träffa avtal rör främst personer med ovanliga diagnoser eller för personer med mycket komplicerade funktionshinder.

Uljämningmetod

Kommitténs förslag är att all LSS-verksamhet ska utjämnas i ett separat system skilt från den övriga inkomst- och kostnadsutjämnningen. Två olika metoder s.k. genomsnitts- och bruttoutjämnning har diskuterats för utjämnning av kostnader mellan kommunerna. Båda metoderna bygger på en för varje kommun beräknad strukturkostnad. Strukturkostnaden visar hur stor den kommunala kostnaden skulle vara om alla kommuner hade samma genomsnittliga pris för omsättning. Genomsnittsutjämnning innebär att de kommuner som har lägre strukturkostnader per invånare än riksgenomsnittet betalar en avgift till systemet. Avgiftens storlek är beroende på skillnaden mellan den riksgenomsnittliga strukturkostnaden per invånare och den enskilda kommunens strukturkostnad per invånare. Skillnaden multipliceras sedan med antalet invånare i kommunen. Kommuner som har högre strukturkostnader per invånare än riksgenomsnittet får bidrag från systemet. Det nuvarande inkomst- och kostnadsutjämnningssystemet bygger på samma princip. Kommittén förordar genomsnittsmetoden.

Bruttoutjämnning innebär att kommunen får bidrag för att täcka hela den beräknade strukturkostnaden. Metoden innebär att det generella statsbidraget minskar med lika belopp per invånare. Det ekonomiska utfallet för de enskilda kommunerna blir exakt lika oavsett vilken utjämningsmetod som tillämpas. Skillnaden mellan de två utjämnningssystemen är hur de framtida volym- och kostnadsökningarna finansieras. I genomsnittsutjämnning finansieras dessa av kommunerna genom omfördelning av resurserna. I bruttoutjämnning erhåller samtliga kommuner bidrag för LSS-verksamheten och finansieringen sker genom en sänkning av det generella statsbidraget för övriga verksamheter.

Vid beräkning av den totala kostnadseffekten av förslaget för den enskilde kommunen bör hänsyn tas till avvecklandet av de länsvisa systemen och det tillfälliga statsbidraget samt minskning av kostnader för köp av platser i andra kommuner. I och med avvecklandet av det tillfälliga statsbidraget kommer det generella statsbidraget att öka med motsvarande 50 kronor per invånare.

Stadsledningskontorets och socialtjänstförvaltningens synpunkter

Staden har erhållit en remiss, i vilken kommittén för nationell utjämnning av LSS-kostnader redovisar sitt slutbetänkande. Utredningen har haft som sin främsta uppgift att se över och lämna förslag till en rättvis fördelning mellan kommunerna av kostnaderna för LSS-verksamhet.

Den utjämningsmodell för LSS-kostnader som kommittén redovisar tar hänsyn till både individens och kommunens behov av verksamheter. Det har bedömts angeläget att den enskilde får sina behov tillgodosedda i den kommun som han/hon valt att bosätta sig i utan att uppfattas som en belastning för kommunen. För att kunna uppfylla individens behov är det nödvändigt att utjämnningssystemet tar hänsyn till kommunernas kostnader och även stödjer de kommuner som bygger ut sin verksamhet. Förvaltningarna delar kommitténs förslag att ett utjämnningssystem som omfattar alla kommuner minskar eller helt eliminerar de ekonomiska incitament som kan innebära kostnadsbesparingar för kommuner som inte bygger ut eller utvecklar LSS-verksamhet. Den föreslagna systemet med den mellankommunala kostnadsutjämnningen och det tillfälliga statsbidraget har missgynnat Stockholm stad trots utbyggnaden av LSS-verksamheten. Förvaltningarna anser att kommitténs förslag till utjämnning är en förhållandevis rättvis fördelning av kostnaderna för LSS-verksamhet som gynnar kommuner som bygger ut sin verksamhet som t.ex. Stockholms stad.

Förvaltningarna vill understryka vikten av att alla insatser enligt LSS måste omfattas av det kommande utjämnningssystemet. Endast därigenom kan de negativa effekter som har sin grund i kommunens ekonomiska överväganden undvikas för den enskilde. Förvaltningarna delar kommitténs uppfattning att ett utjämnningssystem som ger kompensation för insatser enligt LSS men inte för insatser enligt SoL kan innebära att kommuner som tidigare försökt styra över insatserna till SoL-beslut, kommer att ändra sin inställning till förmån för LSS-beslut. Detta är i

enlighet med lagstiftarens intentioner. De föreslagna utjämningsmodellerna bedöms klara de krav som kan vara rimliga att ställa när det gäller skydd för den personliga integriteten.

Stockholms stad har ca 270 personer som berörs av avtal med andra kommuner. Kommitténs förslag innebär att avtal enligt 17 a § LSS kan träffas med annan kommun eller enskild vårdgivare om särskilda skäl föreligger. Socialtjänstförvaltningen uppskattar att högst 20 personer kan omfattas av framtida avtal enligt 17 a § LSS. För att underlätta arbetet med avtal enligt 17 a § LSS är det av stor vikt att socialstyrelsen klargör vilka vårdgivare, som omfattas av paragrafen.

Förvaltningarna anser att huvudmannaskapet för LSS-verksamheten även i framtiden ska ligga kvar hos kommunerna och att framtida volym- och kostnadsökningar ska finansieras av staten. Kostnaderna för LSS-verksamheten har under de senaste åren ökat kraftigt och inget tyder på att kostnadsökningen skulle stabilisera sig under de närmaste åren utan behovet av utbyggnad av verksamhet är mycket stort. I Stockholm har kostnaderna för LSS-verksamheten sedan 1997 ökat med 56 procent jämfört med 50 procent i riket som helhet.

I valet av utjämningsmodell, genomsnittsutjämnning eller bruttoutjämnning, är det enligt förvaltningarna avgörande hur staten avser finansiera kommande volym- och kostnadsökningar av LSS-verksamheten. I genomsnittsmodellen finansieras volym- och kostnadsökningarna av kommunerna genom omfördelning av resurser mellan och inom kommunerna. Denna modell har sedan 1993 använts i kostnadsutjämnningssystemet. I bruttoutjämnningen finansieras dessa genom att det generella statsbidraget minskar, varigenom annan kommunal verksamhet såsom förskoleverksamhet, skola och äldreomsorg får minskade resurser. Enligt betänkandet är statens kostnadsram oförändrad oavsett val av utjämningsmodell. Detta innebär att kommunerna får finansiera framtida kostnadsökningar genom att effektivisera eller omprioritera annan verksamhet. Förvaltningarna anser att detta inte är förenligt med ambitionen att förbättra LSS-verksamheten. Därför framhålls som en stor brist i förslaget att kommittén inte har tagit ställning till statens finansieringsansvar utan anser att frågan framöver behöver diskuteras.

Förvaltningarna förordar, i avvaktan på att finansieringsfrågan ses över och ges en godtagbar lösning, bruttoutjämnning som utjämningsmodell av kostnaderna för LSS-verksamheten. I den modellen blir de framtida volym- och kostnadsökningarna tydligare än i genomsnittsutjämnning genom att det generella statsbidraget för annan kommunal verksamhet minskar.

Av betänkandet framgår att om kostnadsökningarna även framöver blir höga kan staten, oavsett vilken modell som väljs, bli tvungen att ta över finansieringsansvaret. I annat fall kommer andra kommunala verksamheter såsom skola, förskola och äldreomsorg att trängas undan. Riksdagen måste då ta ställning till om de ekonomiska konsekvenserna är rimliga för kommunerna. I betänkandet framförs att LSS-verksamheten framöver bör infogas i det stora inkomst- och utjämnningssystemet. Det innebär att LSS skulle komma att ingå som en variabel i kostnadsutjämnningssystemet och där bli föremål för bedömning av kostnadsutvecklingen. Förvaltningarna anser dock att utjämningsmodellen för LSS-verksamheten måste separeras från den övriga inkomst- och kostnadsutjämnningen för att undvika att annan kommunal verksamhet urholkas. Staten måste ta sitt kostnadsansvar för LSS-verksamheten också vid volym- och kostnadsökningar. Det i sammanhanget väsentliga är att kommunerna ges acceptabla förutsättningar för sin LSS-verksamhet utan att tvingas prioritera mellan andra angelägna kommunala verksamheter.

Sammanfattning

Bakgrund

Kommunerna är huvudman för den verksamhet som bedrivs enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Verksamhet enligt LSS är en obligatorisk verksamhet och borde vara föremål för kostnadsutjämning.

Kommunernas nettokostnader för LSS uppgick år 2001 till cirka 19,2 miljarder kronor. Kostnadsskillnaderna mellan kommunerna är av en sådan omfattning att de bör utjämnas för att alla kommuner skall få likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva en verksamhet enligt intentionerna i LSS. Kostnadsskillnaderna beror huvudsakligen på landstingens tidigare lokalisering av vårdhem och andra verksamheter enligt LSS. Kostnadsspridningen mellan kommuner för verksamhet enligt LSS varierade år 2001 från ca 400 till 6 000 kronor per invånare och år. På individnivå är kostnadsskillnaderna ännu större och beror på stora skillnader i individuella behov.

Likvärdigare ekonomiska förutsättningar för alla kommuner

Med föreslaget utjämningsystem, som omfattar alla kommuner och har en långtgående kompensation, anser kommittén att systemet både stödjer kommuner som har och utvecklar verksamhet och samtidigt minimerar oönskade styreffekter mellan kommunerna. Utjämningsystemet stimulerar kommuner som har lite verksamhet i förhållande till invånarantalet att bygga upp en egen basverksamhet så att personer med funktionshinder får större möjligheter vid valet av bostadsort.

Personer med funktionshinder skall inte av olika strukturella och praktiska skäl vara hänvisad till vissa orter där LSS-verksamheten är bättre utbyggd. När en person med funktionshinder söker bostad med särskild service bör kommunerna ha ekonomiskt mer likvärdiga förutsättningar att erbjuda denna obligatoriska verksamhet.

Utfall

Ett utjämningsystem med bra träffsäkerhet innebär att kostnadsskillnaderna efter utjämning minskar avsevärt jämfört med kostnadsskillnaderna före utjämning. Spridningen efter utjämning bör minska och närma sig medelvärdet, för att utjämningen skall kunna anses ha en acceptabel träffsäkerhet. Kostnaden efter utjämning bör för de flesta kommuner ligga i intervallet 1 729–2 593 kr/invånare år 2001, dvs. en avvikelse från genomsnittet om högst 20 procent.

Totalt sett är det 148 kommuner som kommer att få bidrag och 141 kommuner som kommer att få betala avgifter till utjämningsystemet. Den totala omfördelningen uppgår till +/- 1,6 miljarder kronor.

Även andra ekonomiska effekter kommer att påverka kommunernas utfall. De länsvisa utjämningsystemen bör upphöra när ett nationellt utjämningsystem införs. År 2001 fanns det dessutom ca 1 400 avtal mellan kommunerna avseende personer med funktionshinder med en annan betalande kommun än vistelsekommunen. Av dessa 1 400 avtal avser drygt 1 000 vuxna personer. Många av dessa avtal kommer att upphöra när ett nationellt utjämningsystem införs.

Vid en kommunvis analys av den totala effekten av förslaget, måste därför hänsyn tas till andra ekonomiska effekter, vilka är förutom avvecklandet av de länsvisa systemen och förändringar i antalet köp av platser i annan kommun, frånvaron av det nuvarande tillfälliga statsbidraget och det därmed ökade generella statsbidrag om 50 kronor per invånare, som blir följden av att det tillfälliga statsbidraget upphör. Nettoeffekten kan endast bedömas i respektive kommun. Införandeavgifter, vilka beräknas i förväg för perioden 2004–2007, skall ges till de kommuner som sammantaget får betala till föreslaget utjämningsystem och avvecklandet av de länsvisa systemen. Införandeavgiften ges år 2004 till 70 kommuner, för att sedan avtrappas till att endast omfatta 2 kommuner år 2007.

Beräkning av strukturstukturer

Kommittén anser att utjämnningen skall ta hänsyn till all LSS verksamhet¹ för alla tre personkretsar som kommunen har kostnader för, dvs. alla insatser var för sig inklusive de första 20 timmarna av assistansersättning.

En grundläggande strukturstukturkostnad ska beräknas som antalet beslut per insats multiplicerad med rikets genomsnittliga nettokostnad för respektive insats. Därutöver skall ett koncentrations- och personalkostnadsindex justera den beräknade strukturstukturkostnaden.

Utgjämningssystemet

Kommittén har diskuterat två olika sätt att utjämna kostnaderna mellan kommunerna. Båda metoderna baseras på en för varje kommun beräknad strukturstukturkostnad, vilken visar hur stor den kommunala kostnaden skulle vara om alla kommuner hade samma genomsnittliga priser på insatserna. Den metod som kommittén förordar innebär att bidrag ges till de kommuner som har högre beräknade strukturstukturkostnader per invånare än riksgenomsnittet och att de kommuner som har lägre beräknade strukturstukturkostnader per invånare betalar en avgift till systemet. Metoden är en utjämnning utifrån den riksgenomsnittliga strukturstukturkostnaden per invånare och överensstämmer med utjämnningssystemen för andra delverksamheter.

Den andra metoden innebär att respektive kommun får ett bidrag som motsvarar kommunens hela beräknade strukturstukturkostnad per invånare samtidigt som man årligen avstår en summa från den generella statsbidragspåsen som motsvarar den riksgenomsnittliga strukturstukturkostnaden per invånare. Det ekonomiska utfallet för respektive kommun blir likadant med de båda metoderna, samtidigt som de ekonomiska ramarna mellan staten och kommunerna förblir oförändrade. Utjämnningen görs i ett separat utjämnningssystem. Det som talar för ett separat utjämnningssystem är att denna verksamhet har vissa särdrag jämfört med verksamheterna i den övriga kostnadsutjämnningen.

Klarar modellen kraven på ett utjämnningssystem?

Kommittén har försökt utforma utjämnningssystemet utifrån olika krav. Modellen ger en mycket bra träffsäkerhet mellan kommunernas redovisade kostnader och beräknade strukturstukturkostnader. Påverkbarheten är relativt liten eftersom kommunernas beslut nästan helt styrs utifrån lagstiftningens konstruktion. En rättighetslagstiftning med långtgående detaljreglering och möjligheter för enskilda att få besluten prövade i förvaltningsdomstol begränsar starkt det kommunala handlingsutrymmet. Kommittén anser därför att möjligheten för den enskilda kommunen att påverka antalet beslut är relativt liten. Även kommunernas möjligheter att påverka index för koncentration och personalkostnader minimeras i förslaget genom att dessa inte uppdateras årligen utan endast efter särskilt beslut av regeringen. Negativa ekonomiska incitament försvinner till största delen med förslaget utjämnningssystem. Trots att systemet har en stor träffsäkerhet uppstår endast små ingrepp i den enskildes integritet. Kommittén anser att stor hänsyn har tagits till enskilda personers integritet vid valet av utjämningsmodell. Utjämnningen beräknas utifrån en genomsnittskostnad per insats för hela riket. Ingen ersättning i systemet går att koppla till en enskild individ men systemet tar ändå hänsyn till LSSverksamhetens olika verksamhetsinnehåll genom indexen för koncentration och personalkostnader.

Införande

Kommittén bedömer att det är möjligt att införa utjämnningssystemet fr.o.m. år 2004.

¹ Exklusive insatsen Råd och stöd.